

NOTĂ INFORMATIVĂ CU PRIVIRE LA REFUGIAȚII ÎN VÂRSTĂ

Grupul de lucru pentru dizabilitate și vârstă

Forumul de Coordonare pentru Refugiați din Republica Moldova

Grupul **operativ privind dizabilitatea și vârsta (DATF)** a fost înființat în martie 2022 cu sprijinul Forumului de coordonare pentru refugiați și în cadrul **Grupului de lucru pentru protecție**. Grupul operativ este compus din actori umanitari, inclusiv autorități guvernamentale, agenții ale Organizației Națiunilor Unite, ONG-uri internaționale și naționale și organizații ale persoanelor cu dizabilitate (OPD), care oferă servicii specifice pentru persoanele cu dizabilități și în vârstă. Obiectivul său este de a îmbunătăți incluziunea persoanelor în vârstă și a persoanelor cu dizabilități în răspunsul ucrainean pentru refugiați din Republica Moldova, asigurând accesul la serviciile generale, precum și garantarea disponibilității serviciilor specifice pentru a răspunde nevoilor.

INFORMAȚII DE BAZĂ

Au trecut aproape trei ani de la invazia la scară largă a Ucrainei de către Rusia în februarie 2022, forțând milioane de ucraineni să părăsească țara în căutare de siguranță. La rândul său, Moldova este țara care a primit cel mai mare număr de refugiați pe cap de locuitor raportat la populația de 2,4 milioane. La sfârșitul lunii decembrie 2024, aproximativ 135 000 de refugiați din Ucraina erau încă adăpostiți în Moldova, dintre care aproximativ

76 000 au primit azil, protecție temporară sau statut de rezident în Moldova pentru a le permite acestora să rămână legal în țară și să aibă acces la servicii.

Refugiații din Moldova sosesc în principal din sudul și sud-vestul Ucrainei, inclusiv din orașul Odessa.

Compoziția demografică a persoanelor care trec frontiera este formată în principal din femei care călătoresc cu persoane aflate la întreținere (sugari, copii și persoane în vârstă), o mare parte dintre acestea devenind îngrijitoare singure ca urmare a separării familiale forțate de conflict.

În ceea ce privește **componența familiei**, **58% sunt femei** și fete, **42% bărbați** și băieți, în timp ce **6% sunt persoane cu dizabilitate** și **17% sunt persoane în vârstă**. Dintre persoanele în vârstă, aproximativ 50% sunt persoane cu dizabilități, ceea ce agravează riscurile cu care se confruntă această categorie de refugiați.

Această notă informativă își propune să ofere o imagine de ansamblu a situației refugiaților în vârstă din Moldova, a lacunelor și nevoilor cu care se confruntă aceștia, precum și a eforturilor actuale depuse de părțile interesate din domeniul umanitar pentru a aborda aceste provocări.

În urma **Sondajului de Opinii Socio-Economice (SEIS)** realizat de inițiativa IMPACT în august 2024, următoarele **patru domenii principale** au fost identificate ca având un impact semnificativ asupra **refugiaților în vârstă** în comparație cu alte grupuri:

Accesul la informații: În comparație cu alte grupuri de refugiați, refugiații în vârstă se confruntă cu provocări semnificative în ceea ce privește accesul la informații. Mulți nu dispun de dispozitive necesare pentru a se conecta online, iar informațiile disponibile nu sunt adesea prezentate în formate care să răspundă nevoilor lor.

Accesul la asistență medicală: Accesul la asistență medicală și la medicamente a apărut ca o prioritate urgentă pentru refugiații în vârstă, o proporție semnificativ mai mare identificând aceste nevoi în comparație cu grupurile de refugiați mai tineri.

Canale de sprijin: Refugiații în vârstă de 75 de ani și peste sunt mai puțin susceptibili de a avea acces la canale sigure și private pentru a solicita sprijin sau pentru a raporta preocupări, inclusiv probleme sensibile ale comunității (doar 75% au raportat acces, comparativ cu o medie de 95% pentru alte grupuri de vârstă).

Asistență socială: Șaptezeci la sută (70%) dintre refugiații în vârstă de 75 de ani și peste au raportat necesitatea de a avea un acces mai bun la serviciile de asistență socială pentru a-și îmbunătăți situația socio-economică în Moldova, în comparație cu celelalte grupe de vârstă, care este mai mică de 50%.

REZULTATE CHEIE 2024

De la începutul răspunsului pentru refugiați, actorii umanitari au sprijinit refugiații în vârstă prin diferite programe și activități, după cum s-a raportat la Forumul de coordonare pentru refugiați. Printre rezultatele-cheie în 2024, din ianuarie până în septembrie, organizațiile implicate în răspuns au raportat următoarele:

Persoane care primesc asistență în numerar (MPCA, ajutor pentru încălzire, răspuns la VBG)	12.748	6.425	926
Persoane care beneficiază de sprijin medical (achiziționare de produse de sănătate, consultații medicale, sprijin financiar pentru servicii medicale)	121	61	15
Persoane care participă la serviciile și activitățile MHPSS (inclusiv nivelul 4 din piramida IASC)	1.225	210	2
Persoanele cu nevoi specifice care beneficiază de asistență de protecție specifică	671	228	103
Persoane care primesc truse de igienă, inclusiv truse de prim ajutor	986	540	162
Persoane care beneficiază de asistență juridică individuală	548	209	
Numărul total de persoane în vârstă susținute în 2024	17.153	7.994	1.208

LACUNE ȘI NEVOI

Accesul la asistență medicală: Refugiații în vârstă se confruntă cu bariere în accesul la asistența medicală secundară din cauza problemelor de accesibilitate, a costurilor ridicate și aplicarea neconsecventă la statutul de protecție temporară (TP) de către furnizorii de servicii.

Provocări legate de locuințe: Închiderea centrelor de cazare pentru refugiați (RAC) creează incertitudine pentru refugiații în vârstă, în special pentru cei cu posibilități financiare sau mobilitate redusă, care au nevoie de servicii esențiale în apropierea RAC-urilor.

Instabilitate financiară: Creșterea costurilor de trai îi face pe refugiații în vârstă să fie nesiguri din punct de vedere financiar și să se bazeze pe pensii, economii sau ajutoare, ceea ce duce adesea la reducerea cheltuielilor pentru alimente sau asistență medicală.

Bariere în calea ocupării forței de muncă: Limba, discriminarea pe criterii de vârstă și problemele de sănătate îi împiedică pe refugiații în vârstă să lucreze, în timp ce ajutorul în numerar pentru chirie îi exclude adesea pe cei care nu își pot găsi un loc de muncă.

Izolarea socială: Separarea de familie, mobilitatea limitată și lipsa activităților sociale adaptate exacerbează izolarea în rândul refugiaților în vârstă, subliniind necesitatea unor inițiative comunitare adaptate vârstei.

Accesul la informații: Competențele digitale limitate și lipsa schimbului de informații direct de la sursă împiedică accesul refugiaților în vârstă la informații esențiale, actualizări și înregistrarea pentru beneficii precum Protecția Temporară (TP).

Dezagregarea datelor și asistența direcționată: Insuficiența datelor cu privire la nevoile specifice ale refugiaților în vârstă împiedică acordarea de sprijin direcționat de către organizațiile umanitare.

RECOMANDĂRI

Pentru **Guvernul Republicii Moldova:**

- Îmbunătățirea comunicării către toți refugiații, inclusiv către refugiații în vârstă, cu privire la drepturile și serviciile care sunt acoperite prin statutul de Protecție Temporară.
- Continuarea îmbunătățirii accesibilității și adaptării pentru persoanele cu mobilitate redusă.

Pentru **comunitatea umanitară:**

- Îmbunătățirea colectării și analizei datelor dezagregate pentru a direcționa mai bine sprijinul către grupurile vulnerabile, inclusiv persoanele în vârstă.
- Continuarea promovării serviciilor de sprijin psihosocial pentru reducerea izolării și îmbunătățirea sănătății mintale.
- Revizuirea criteriilor de plată în numerar a chiriilor pentru a include mai bine persoanele în vârstă și pentru a asigura fonduri care să răspundă vulnerabilităților specifice în materie de închiriere.
- Extinderea accesului la produse asistive adaptate nevoilor specifice ale refugiaților în vârstă.

ISTORII DE LA REFUGIAȚI

"Am auzit de acest sport, dar până acum nu știam ce este mersul nordic. După antrenamentul de astăzi, cred că este minunat pentru a te menține în formă, în special pentru persoanele în vârstă. Implică întregul corp, de la picioare până la mâini."

Tatiana, o refugiată în vârstă de 61 de ani din Odessa, a ajuns în Sîngerei, Moldova, în martie 2023, lăsându-și în urmă soțul și fiul. "Mă simt în siguranță aici; suntem sprijiniți din toate punctele de vedere și mă simt ca acasă", ne-a spus ea.

În ziua în care am întâlnit-o, Tatiana, împreună cu alți refugiați și voluntari de la Safe Community Space, a practicat mersul nordic cu un instructor profesionist. Grupul s-a consolidat rapid și a decis să facă din aceasta o activitate zilnică cu bastoanele puse la dispoziție. În Sîngerei, unde refugiații stau cu familiile locale, aceștia au rareori ocazia de a stabili legături. Activități precum acestea îi ajută să se socializeze, să se simtă sprijiniți și să devină parte a comunității. Tatiana crede că, prin aceste întâlniri, ei se simt utili, apreciați și integrați în viața locală.

Persoane de contact

Co-leaderi ai grupului de lucru

Daniele Pedretti, specialist în incluziunea persoanelor în vârstă *HelpAge*, Daniele.Pedretti@helpage.org

Alberto Tonon, specialist în incluziunea persoanelor cu dizabilități, *UNHCR*, Tonon@unhcr.org

Ludmila Malcoci, director executiv *Keystone Moldova*, Lmalcoci@khs.org